

okolica je v rokah žalibog krščenega žida, itd. Ali ne zarosi vsacemu poštemu rodoljubu oko, ali mu ne zatrepče srce, da ni več naše to, na kar smo posebno ponosni. Najkrasnejši slovenski kraj v židovskih krempljih. Ali ni zadosti že to, prestvariti največega humanitarnega sanjača v najhujšega antisemita? Ali bomo morda še le takrat protisemitje, ko kupijo židi celo slovensko zemljo?

Potem pa še dalje! Vino, koje se toči po največ gostilnicah naših, je izdelek (ne pridelek) zagrebških in ogerskih židov; brnsko sukno, koje se tudi razpečava med nami, je tudi skoro vse židovski fabrikat, kajti tri četrtine vseh suknarjev v Brnu je židov. Dalje moka, koju kupujemo, semleta je največ po židovskih malinih, in žito, koje prodajamo mi, kupuje zopet žid, ter je prodaja zopet za dobiček. Tedaj v gospodarskem obziru odvisni smo popolnem od židov, kakor so sploh vsi evropski narodi.

Pač proti židovstvu ne bomo opravili Slovenci sami ničesa. Premogočni so židje. V to bilo bi treba združenja vseh evropskih narodov, ki imajo trpeti od židovske moči. A tu se vidi ravno onemoglost teh narodov. Namesto da bi šli skupno v boj pri tem vseobčnemu nasprotniku, kavsajo in ravsajo se med seboj, cepijo dlako, ter skušajo škodovati drug drugemu v vsacem obziru. Podpihuje jih v to zopet tudi največ židovski časnikar, podpira jih sem ter tje židovski kapital — žid se pa smeje.

Tudi med nami razširjeni so mnogo preveč židovski časniki, lepa svota denarja potuje vsako leto od nas v židovske žepe za prav problematično duševno hrano. Ali bi ne bilo bolje, ako bi se obrnil ta denar za kaj drugega? Saj smo ga krvavo potrebni vsi. Spametujmo se in recimo odločno: „Proč s temi in družimi židovskimi spakami!“

Neki nemški poslanec izjavil se je nekoč: „Jaz sem protisemit, ker sem narodnjak!“ Z narodnega stališča v prvi vrsti bi morali tudi mi to biti, kajti nikdo ni naše narodnosti bolj blatil, nego židovski listi in ž njimi v družbi žalibog tudi tako zvana krščanska nemškonacionalna papirnata glasila. V drugi vrsti nam je pa potreben protisemitizem z gospodarskega stališča, kajti žalostno, jako žalostno je tam, kjer je merodajen v gospodarstvenem obziru le žid, kakor na pr. v Galiciji, Bukovini in na Ogorskem.

Držimo se gesla: Svoji k svojim!

„Učit. Tovariš.“

Obrtnijske raznoterosti.

Največjo uro imajo v Filadelfiji v Ameriki. Cifernica meri 10 metrov v premeri in je po noči električno razsvetljena, ter v taki visokosti, da se vidi po vsem mestu. Minutni kazalec meri 4 metre, urni kazalec pa $2\frac{1}{2}$ metra. Zvon na katerega bije tehta 50.000 funtov. V zvonik potegnili so to uro z električnim strojem.

Najtežje parno kladivo imajo v bethehemskih fužinah v Združenih državah, ki tehta 113.400 kilogramov. Naklo tehta 30.400 kilogramov. Vzdiguje se to kladivo 3-4 metra visoko.

Kmetijstvo.

Posojilnice in blagajnice v Rusiji.

V Rusiji imajo posojilnice in zadružne blagajnice. Zasnovane so po Schultzu-Delitschevem sistemu z neomejenim poroštvom. Zanimivo in jako poučno je za Slovence, Čehe in v obče zapadne Slované to, kako se te denarne zadruge razvijajo v Rusiji. Pred seboj imamo obsežno poročilo od njih za leto 1892. Po tem poročilu je bilo v dan 1. jan. 1893. v evropski in azijski, torej celokupni Rusiji 783 posojilnic in zadružnih blagajnic. Novih se je bilo zasnovalo 16, prestalo jih je pa 35, takó da jih je bilo v 1. dan jan. 1894. skupno 764. Od teh je priobčila svoja poročila 638 društev, ki so štela 211.400 členov. Razprostirala so se čez 63 gubernij in 280 okrajev.

V Petrogradu je društvo, ki ima namen, taka društva zasajati po vseh gubernijah države, tudi na Kavkazu. Tako ima Stavropol 1, Tereško ozemlje 3, Kutaïs 6, Tiflis 1, ves Kavkaz torej skupno 11 društev. Celo v daljno sibirsko zemljo prodirajo uže Schultze-Delitscheva društva; kajti tu šteje Irkutsk 2, Jakutsk 1, Jenisejsk 2, Tobolsk 21, Tomsk 1, skupno 27 posojilnic in hranilnic. Kako zna Rusija širiti civilizacijo, vidi se tudi iz tega, da niti centralna Azija ni brez takih društev; tako so v guberniji Akmolinski 4 in Šemipalatski 2 posojilnici, skupaj 6 društev.

Na ugodnem so posebno pribaltijske gubernije, tu šteje Kurlandska 36, Livlandska 20 in Eslandska 3 društva. V permski guberniji je 58 društev, katerih vsako spada na 42.054 prebivalcev; v tavriški gub. je 41 društev, po 1 na 21.437 duš; v besarabski gub. je 35 društev, po 1 na 37.548 duš. Kovno ima 35, Pskov 29 društev; Novgorod, Saratov, Tambov, Tver štejejo po 20 društev. Gub. jekaterinislavska ima 17, Voronjež 16, Poltava 15, Črnigov 16, Nižnji Novgorod 10, Kijev 7, Moskva 9 društev. Izmed teh društev jih je 526, ki so po dalje časa nego 10 let in od teh 526 jih je 343, ki delujejo uže čez 15 let. Od vseh jih je zasnovanih 455 po selih, 32 pri tovarnah in podjetjih in 176 po mestih, predmestjih in trgih. Društva po trgih razprostirajo delovanje tudi na vasi in sela. Opravilni deleži so znašali začetkom leta 6,345.464 rubljev in koncem leta 6,461.989 rubljev, in to odgovarja pomnoženju za 2 odstotka. Rezervni zaklad z glavnico blagajnic se je v pribaltijskih gubernijah od 1,522.038 rubljev, povišal na 1,645.843 rubljev, torej se je pomnožil za 8%. Znesek različnih glavnice, kakor za pokritje posojil, ki se ne dajo izterjati, potem za nakup hiše, za poplačanje eksekutivnih stroškov, za podeljenje podpor in darov za šole je narasel od 107.235 rubljev na 119.151 rubljev.

Tuji kapital: hranilne vloge so se znatno pomnožile, namreč od 6,298.999 rub. na 7,073.171 rub.,

torej za 12 %. Iz tega se vidi, da občinstvo vedno bolj zaupa v ta društva. Pomenljivo pa je, da društva so jemala vedno manj na posode. Njih izposojila so se skrčila od 5,311.770 rubljev na 5,269.528 rubljev. Na posodi so imela društva začetkom leta (1892.) 17,252.051 rubljev, koncem leta pa 18,271.335 rubljev. Čistega dobička je bilo to leto 925.786 rubljev, izgub koncem l. pa 34.998 rubljev. Vidi se, da poročilo se ne obotavlja razglasiti tudi izgube, kakor pogostoma to zamolčujejo drugod.

Skupni promet je dosegel 89,551.464 rubljev, v primeri s prejšnjim letom je narastel za 8 %. V obče je promet večal se od leta do leta. Če primerjamo dobo 5 let gledé na svoj in tuji kapital, vidimo, da je bilo svojega kapitala l. 1883, za 7,600.211 rubljev, l. 1888. za 8,302.993 rubljev in l. 1892. uže za 9,152.773 rubljev, tujega kapitala (hranilnih vlog in izposojil) pa l. 1883. skupno 7,681.717 rubljev, l. 1888. skupno 10,093.949 rubljev, in l. 1892. skupno 12,214.802 rub. Iz tega vidimo, da se pri občinstvu večja zaupanje k tem denarnim zavodom. Koncem l. 1883. je namreč svojega kapitala za 98.94 % v razmerju k tujemu kapitalu, torej je razmerje skoro jednako; l. 1888. je svojega kapitala le za 82.16 % in l. 1892. uže le 74.93 %. Razmerje svojega kapitala k tujemu je po takem do cela ugodno, in to toliko bolj, ko so društva vsa z neomejenim poroštvom. Kaka velika razlika je v tem pogledu pri ruskih in slovenskih ali pa čeških posojilnicah, katere imajo poprečno po 10 in še večkrat toliko tujega kapitala, kakor svojega!

Kakor se je množil promet, jednako so se razvijala tudi posojila. L. 1883. so razposodili 23,874.746 rubljev, 1888. pa 25,962.862 rubljev in l. 1892. uže 28,164.354 rubljev. Obresti so znašale od 4 do 12 %.

Od 18. jan. 1892. imajo ruske posojilnice kredit tudi pri c. ruski državni banki, in to uže samo po sebi svedoči, da so ta društva zasnovana solidno, in očitno je, da s pomočjo državne banke se bode i nadalje razvijala ugodno in nagloma, ne da bi potrebovala kake osrednje posojilnice, kakoršna se je še le letos za potrebo zasnovala na Slovenskem.

Tudi na Ruskem so tu pa tam zasledili ljudij, ki so zlorabili kredit posojilnic, da so vzeli od njih na posodo velike vsote, s tem jim pobrali denar, da so ga toliko laže kot oderuhi dajali na posodo kmetom. V obče pa je gospodarstvo pri ruskih posojilnicah in blagajnicah solidno; one utegnejo silno razvijati se, ne da bi prišle v nevarnost, v kakoršni se nahajajo posojilnice pri nas vsled tega, da se jim nabira preobilo denarja. Zato je treba ruskim posojilnicam in blagajnicam le čestitati.

Kmetijske raznoterosti.

Posipanje travnikov s kajnitom ali pa s zmleto Tomaževo žlindro. Vzame naj se nekaj zmočenega žaganja in pridene se kajnita in Tomaževe žlindre in vse dobro po-

meša. To se potrese po travniku, ki se je poprej dobro prebranal. Pomešanje z mokrim žaganjem je zaradi tega dobro, da se ne kadi pri potresanju. Potresa se torej tudi, če je malo vetrovno, dočim bi samo zmlete žlindre ne mogli pri takem vremenu potresati. Za hektar je treba 6 centov Tomaževe žlindre in 5 centov kajnita.

Listje krma za koze. V gozd se koze ne smejo spuščati. Jedo pa rade koze gozdno listje, če se jim pomeša s senom. Posestniki gozdov lahko oddajajo listje posestnikom koz. 100 kil listja ima toliko redilne vrednosti, kot 80 kil sena.

Poučni in zabavni del.

Varšavski spomini iz 1830. leta.

(Ruski spisal N. P. Makarov.)

V.

Karakteristične pripovedi.

(Dalje.)

Dvoboji bili so v Varšavi jako pogosti in večkrat zaradi neumnosti. Tukaj naj nevedem jeden izmed mnogih taci primerov.

Pri 5. baterijski stotniji je služil štabni stotnik M—č. Ta je znan bil po vsej Varšavi, da se strašno rad bije. Njegovih dvobojev že ni bilo števila. Mnogo je že spravil jih na oni svet, a sam je pa ostal popolnoma zdrav in nepoškodovan. Naposled se je pa tudi nad njim uresničil pregovor: „Vrč hodi tako dolgo po vodo, da se razbije.“ 5. baterijska stotnija je bila v mesteci „Gora Kalvarija“, trinajst vrst od Varšave. K tej stotniji je pa bil dodeljen neki poročnik iz armadnega topništva, jako prebrisan, umen in pohleven mladenič. M—č in on sta bila znana v neki boljši poljski hiši, kjer je bila odrasla jako lepa deklica.

Nekega večera sta M—č in prideleni poročnik N. N. bila v tej hiši. Poročnik je poprosil lepo Poljakinjo, naj kaj zapoje. Sela je za klavir, ko je popela nekaj not, je prenehala, rekši, da ni pri glasu. Ko je hotela vstati s stola, jo je poročnik, ki je stal za njo, lahno pridržal za ramo in rekel:

— Radi Boga, zapojte tudi le malo romanco, vas ne pustim od glasovirja.

V tem nedolžnem dvigu roke ni bilo nič razžaljevega za deklico. M—č je pa zapazivši to grozno grdo pogledal poročnika in kmalu šel domu. Drugi dan je N. N. dobil od M—ča pismo, v katerem ga pozivlje na dvoboj, ker je razžalil znano deklico, položivši jej roko na ramo. N. N. šel je v poljsko hišo in pokazal pismo M—čevo očetu devojke. Poljak je povedal poročniku, da bi se že sam potegnil za svojo hčer, ko bi bila zares razžaljena; on pa ne vidi najmanjšega razžaljenja v tem, kar je storil N. N., ki je dober znanec v hiši. Potem je oče devojke odšel k M—ču in mu rekel ravno to, kar je povedal poročniku. Pa M—č se ni dal nič dopovedati in rekel je:

Vi imate popolno pravico za to, da ne zmatrate tega, kar je N. N. storil, za razžaljenje, a nikdo na svetu